

Warszawa, 10-08-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

VII.071.35.2023.CW

Pan
Adam Andruszkiewicz
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Cyfryzacji
e-PUAP

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na prośbę Pana Ministra skierowaną do Rzecznika Praw Obywatelskich o zgłoszenie uwag do projektu rozporządzenia Ministra Cyfryzacji w sprawie spisu osób uprawnionych do udziału w referendum ogólnokrajowym (numer w wykazie prac legislacyjnych Ministra Cyfryzacji: 206) z dnia 13 lipca 2023 r., pragnę zwrócić się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o uwzględnienie następujących uwag.

Zgodnie z projektowaną formą wzorów spisu uprawnionych do udziału w referendum (zał. 1, 3, 5 i 6) jedną z danych wykazywanych w tabeli w odniesieniu do danego wyborcy ma stanowić „adres miejsca zamieszkania”. Analogicznie do wystąpienia z dnia 21 czerwca 2023 r. pragnę przypomnieć, że w przeszłości Rzecznik Praw Obywatelskich występował wielokrotnie z postulatem uwzględnienia w ramach tworzonych procedur i wzorów urzędowych dokumentów na potrzeby organizacji

procedur wyborczych grupy wyborców w kryzysie bezdomności¹. W obecnej formie wskazane projekty załączników mogą budzić w tym zakresie wątpliwości.

Pragnę w tym względzie wskazać, że zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (tekst jednolity, Dz. U. z 2020 r. poz. 851) „spis jest sporządzany na podstawie stałego rejestru wyborców w gminie, prowadzonego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy”. Kodeks wyborczy wyraźnie przewiduje, z kolei, że osoby nigdzie niezamieszkałe mają prawo być dopisane do rejestru wyborców (zob. art. 19 § 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy; Dz. U. z 2022 r. poz. 1277 ze zm.). Osoby te powinny być zatem uwzględnione w spisach wyborczych, które sporządza się na podstawie rejestru, a wzory odpowiednich dokumentów w tym zakresie nie powinny budzić wątpliwości co do tego prawa oraz prawidłowości ich umieszczenia w spisie.

W wypadku konsultowanego projektu wskazane wątpliwości są o tyle zasadne, że w uzasadnieniu projektodawca wyraźnie wskazuje, że „w spisie sporządzonym w rejestrze automatycznie będą ujęte te osoby, które mają **adres zamieszkania** właściwy dla tego obwodu głosowania. Adresem zamieszkania, zgodnie z art. 5 pkt 14 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy jest [natomiast] **adres, pod którym dana osoba faktycznie stale zamieszkuje** i pod tym adresem ujęta jest w Centralnym Rejestrze Wyborców w stałym obwodzie głosowania **zgodnie z adresem zameldowania na pobyt stały albo adresem stałego zamieszkania**”. Projekt ten nie odnosi się zatem do osób, które mogą być ujęte w rejestrze w oparciu o adres stałego przebywania.

---

¹ Zob. m.in. wystąpienie RPO do Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej z 10 grudnia 2015 roku: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-w-sprawie-praw-wyborczych-os%C3%B3b-bezdomnych> [dostęp: 9.08.2023].

Niezależnie od wskazanych poniżej uwag, chciałbym także przy okazji niniejszej opinii zwrócić uwagę na kwestie prawidłowości delegacji ustawowej do wydania wskazanego rozporządzenia. Zgodnie z art. 9 ust. 7 ustawy o referendum ogólnokrajowym „do spisów osób uprawnionych do udziału w referendum stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy”. Biorąc pod uwagę konstytucyjny oraz wynikający z prawa europejskiego standard ochrony danych osobowych, podstawa prawna oraz przepisy określające ramy przetwarzania danych obywateli powinny być sformułowane w możliwie najbardziej precyzyjny i jasny sposób. W dalszej perspektywie należy zatem zarekomendować wprowadzenie odrębnej regulacji dotyczącej całokształtu zasad tworzenia, udostępniania i wprowadzania zmian ściśle w odniesieniu do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum lub doprecyzowanie zakresu odesłania ustawowego zawartego w przytoczonym art. 9 ust. 7 ustawy o referendum ogólnokrajowym.

Wyrażam nadzieję, że powyższe uwagi zostaną uwzględnione przez Pana Ministra.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/